

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

ІНІІ інститут педагогіки і психології

Кафедра педагогіки

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Рівень освіти _____ другий (магістерський) _____

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки _____

Освітньо-професійна програма Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта)

Розробники програми:

Бойченко Марина Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки

Робоча програма практичної підготовки розглянута на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № ____ від «__»_____2023 р.

Ухвалено навчально-методичною комісією навчально-наукового інституту педагогіки і психології

Протокол № ____ від «__»_____2023 р.

Наскрізна програма практичної підготовки затверджена на засіданні вченої ради навчально-наукового інституту педагогіки і психології

Протокол № ____ від «____»_____2023 р.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Місце практичної підготовки у професійній підготовці студента

Практична підготовка здобувачів освіти другого (магістерського) рівня є невід'ємною складовою підготовки фахівців зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі 01 Освіта/Педагогіка. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання в магістратурі за освітньо-професійною програмою «Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта)», набуття і вдосконалення практичних навичок і вмінь за відповідною спеціальністю.

Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів освіти другого (магістерського) рівня освітньо-професійної програми «Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта)» є основним нормативним та навчально-методичним документом, який визначає концептуальні засади практичної підготовки фахівця другого освітнього рівня відповідно до ОПП, регламентує послідовність, тривалість і терміни проведення різних видів практик відповідно до навчального плану, визначає мету, завдання та місце кожного виду практики у структурно-логічній схемі освітньої програми.

Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів освіти другого (магістерського) рівня освітньо-професійної програми «Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта)» розроблена відповідно до «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» від 29 травня 2023 р., розробленого на основі Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», «Положення про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» (2019) та інших локальних нормативних документів, освітньо-професійної програми «Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта)», державних стандартів, інструкції з охорони праці тощо. Наскрізна програма практичної підготовки враховує практичні побажання стейкхолдерів.

Мета практичної підготовки

Метою практичної підготовки є формування інтегральної, загальних та фахових компетентностей майбутнього фахівця в галузі освітніх, педагогічних наук, здатного комплексно вирішувати проблеми професійного та дослідницько-інноваційного характеру в галузі формальної та неформальної вищої та позашкільної освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки та організації позакласної та позашкільної виховної роботи в закладах загальної середньої та позашкільної освіти.

Пріоритетним завданням практичної підготовки є поглиблення і закріплення теоретичних знань магістрантів з метою їх всебічного застосування в процесі професійної діяльності в галузі освітніх, педагогічних наук.

Безпосередніми завданнями практичної підготовки для магістрантів ОПП «Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта)» спеціальності 011

Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта/Педагогіка в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка є:

- ознайомлення з сучасним станом навчальної, науково-дослідної, організаційно-методичної та виховної роботи в закладах вищої та позашкільної освіти;
- формування в майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук умінь і навичок організації та самостійного здійснення навчально-виховної роботи в закладах вищої та позашкільної освіти;
- ознайомлення магістрантів безпосередньо в ході освітнього процесу з основними формами та методами викладання в закладі вищої освіти, формами та методами гурткової роботи в закладах позашкільної освіти, з кращими практиками, інноваційним досвідом навчальної, науково-дослідної, організаційно-методичної та виховної роботи в закладах вищої та позашкільної освіти і його імплементацією в освітній процес означених закладів;
- набуття професійних і особистісних рис, притаманних сучасному педагогу закладу вищої/позашкільної освіти України на засадах професійної етики та академічної доброчесності;
- збагачення й поглиблення теоретичних знань здобувачів вищої освіти на основі їх застосування в конкретних навчально-виховних ситуаціях в закладах вищої та позашкільної освіти;
- виховання у магістрантів творчого, дослідницького підходу до професійно-педагогічної діяльності;
- формування потреб у самоосвіті, самовихованні й підвищенні своєї кваліфікації.

Загальні компетентності, спеціальні компетентності, результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми магістранти повинні оволодіти наступними програмними компетентностями: ІК – здатність розв’язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру в галузі вищої та позашкільної освіти; ЗК 1 – здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу; ЗК 2 – здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 3 – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ЗК 4 – здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями; ЗК 5 – здатність до адаптації та дії в новій ситуації; ЗК 6 – здатність виявляти, ставити та розв’язувати проблеми; ЗК 7 – здатність до міжособистісної взаємодії; ЗК 8 – здатність діяти соціально відповідально і свідомо; СК 2 – здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки; СК 3 – здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти; СК 4 – здатність здійснювати експертизу та надавати консультації з питань освітньої політики та інновацій в освіті; СК 5 – здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу вищої освіти та позашкільля; СК 6 – здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності; СК 10 – володіння

системою педагогічних категорій і методів їх використання з метою розв’язання дослідницьких і практичних завдань освітньої та виховної діяльності в закладах вищої та позашкільної освіти; СК 11 – здатність використовувати знання про психологічні особливості педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу у практичному вимірі; СК 12 – володіння сучасними технологіями створення безпечного виховного середовища закладів вищої та позашкільної освіти.

Результати навчання

<p style="text-align: center;">Результати навчання (РН)</p>	<p style="text-align: center;">РН 2 РН 3 РН 4 РН 5 РН 6 РН 7 РН 8 РН 10 РН 11 РН 13</p>	<p>РН 2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.</p> <p>РН 3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.</p> <p>РН 4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.</p> <p>РН 5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об’єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.</p> <p>РН 6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проєкти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.</p>
--	---	--

		<p>РН 7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.</p> <p>РН 8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.</p> <p>РН 10. Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.</p> <p>РН 11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.</p> <p>РН 13. Організовувати комунікативну діяльність та педагогічну взаємодію учасників освітнього процесу в закладах вищої та позашкільної освіти на основі професійної етики та професійного саморозвитку й самовдосконалення.</p>
--	--	---

II. ВИДИ ТА ТЕРМІНИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Відповідно до навчальних планів, які затверджені вченою радою Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, уведено наступний порядок проходження здобувачами освіти ОПП «Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта)» практики:

- **виробнича (педагогічна) практика в закладах позашкільної освіти** (3 тижні у 3 семестрі – протягом жовтня);
- **виробнича педагогічна практика в закладах вищої освіти** (4 тижні в 3 семестрі – протягом жовтня-листопада).

III. БАЗА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Для виробничої (педагогічної) практики в закладах позашкільної освіти:

1. Дитячо-юнацькі спортивні школи: комплексні дитячо-юнацькі спортивні школи, дитячо-юнацькі спортивні школи з видів спорту, дитячо-юнацькі спортивні школи для осіб з інвалідністю, спеціалізовані дитячо-юнацькі

школи олімпійського резерву, спеціалізовані дитячо-юнацькі спортивні школи для осіб з інвалідністю паралімпійського та дефлімпійського резерву.

2. Клуби: військово-патріотичного виховання, дитячо-юнацькі (моряків, річковиків, авіаторів, космонавтів, парашутистів, десантників, прикордонників, радистів, пожежників, автолюбителів, краєзнавців, туристів, етнографів, фольклористів, фізичної підготовки та інших напрямів).

3. Мала академія мистецтв (народних ремесел).

4. Мала академія наук учнівської молоді.

5. Оздоровчі заклади для дітей та молоді: дитячо-юнацькі табори (містечка, комплекси): оздоровчі, замиські, профільні, праці та відпочинку, санаторного типу, з денним перебуванням; туристські бази.

6. Дитячо-юнацькі спортивні школи: комплексні дитячо-юнацькі спортивні школи, дитячо-юнацькі спортивні школи з видів спорту, дитячо-юнацькі спортивні школи для осіб з інвалідністю, спеціалізовані дитячо-юнацькі школи олімпійського резерву, спеціалізовані дитячо-юнацькі спортивні школи для осіб з інвалідністю паралімпійського та дефлімпійського резерву.

7. Клуби: військово-патріотичного виховання, дитячо-юнацькі (моряків, річковиків, авіаторів, космонавтів, парашутистів, десантників, прикордонників, радистів, пожежників, автолюбителів, краєзнавців, туристів, етнографів, фольклористів, фізичної підготовки та інших напрямів).

8. Оздоровчі заклади для дітей та молоді: дитячо-юнацькі табори (містечка, комплекси): оздоровчі, замиські, профільні, праці та відпочинку, санаторного типу, з денним перебуванням; туристські бази.

Для виробничої педагогічної практики в закладах вищої освіти:

Заклади вищої освіти України III–IV рівнів акредитації.

Відповідно до угоди про міжнародну академічну мобільність здобувачі вищої освіти можуть проходити практичну підготовку в закордонних закладах вищої освіти за умови її відповідності освітній програмі та графіку освітнього процесу.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Керівники та методисти практики від кафедри педагогіки забезпечують організацію і проведення практик відповідно до навчального плану, наскрізної і робочих програм практик, проводять інструктажі студентів та контролюють дотримання ними правил техніки безпеки, контролюють проходження практики, оцінюють її результати відповідно до поданих студентами звітів.

Виробнича педагогічна практика складається з 3-х етапів: підготовчого, основного та завершального, зміст яких визначено робочими програмами практик.

Перед початком виробничих практик керівником/ами практики проводиться настановна конференція, під час якої обговорюється організаційні питання проведення практики, форми звітності тощо.

Загальний контроль за проходження практики здійснює керівник практики кафедри педагогіки, а індивідуальний контроль за ходом виконання програми практики – викладач-методист.

Обов'язки практиканта

Здобувач освіти зобов'язаний:

- брати участь у настановній та підсумковій конференціях із питань організації практичної підготовки;
- одержати до початку практики у керівників та методистів з фаху консультації щодо виконання завдань практичної підготовки, оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практичної підготовки;
- виконати всі види робіт, передбачені програмою практичної підготовки;
- щоденно бути присутнім на базі практичної підготовки;
- суворо дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії і розпоряджень адміністрації закладу, де проходить практична підготовка;
- вчасно оформляти документацію та подавати її на вимогу керівника/методистів практики;
- подати звітну документацію в останні дні проходження практичної підготовки і протягом перших 10 днів після її закінчення; здобувачі вищої освіти заочної форми навчання подають звітну документацію у 3-денний термін на початку наступної сесії;
- нести відповідальність за виконану роботу.

V. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Підсумки виробничих практик підводяться груповими керівниками практики і обговорюються на засіданні кафедри педагогіки та вченій раді ННІ педагогіки і психології.

VI. ЗМІСТ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

6.1. Зміст виробничої (педагогічної) практики в закладах позашкільної освіти

Протягом терміну, встановленого навчальним планом, студенти працюють на посаді педагога/вихователя/керівника секції, гуртка тощо і проводять таку роботу:

- навчальну, яка полягає в ознайомленні з системою освітньої роботи в закладі позашкільної освіти та з системою роботи керівника секції, з виховними можливостями дитячого колективу, з особливостями організації й планування освітньої роботи в межах усього закладу і конкретної секції, із віковими особливостями дітей різного віку;
- виховну, яка передбачає оволодіння методикою організації виховної роботи з дитячим колективом і окремими вихованцями; здійснення виховної роботи: планування, розробку і проведення різних видів виховних заходів, колективних творчих справ, свят тощо;

- дослідницьку, зміст якої становить вивчення особистісних якостей і вмінь як дітей, так і педагога шляхом спостереження за проведенням занять, виховних і масових заходів,

- методичну, яка передбачає аналіз педагогічних ситуацій, вивчення та систематизацію досвіду роботи педагогів закладу.

Формами й методами контролю є: настановна конференція; самоконтроль студента-практиканта; ведення робочого зошиту, очні та дистанційні консультації; консультації методиста з адміністрацією закладу; підсумкова конференція.

Після проходження виробничої практики студенти здають **звітну документацію** методисту не пізніше 10 днів після практики; здобувачі вищої освіти заочної форми навчання подають звітну документацію у 3-денний термін на початку наступної сесії. Після перевірки звітної документації керівником практики і її позитивної оцінки звіт публічно захищається здобувачем вищої освіти на підсумковій конференції. Результати оцінюються у формі диференційованого заліку.

Здобувачам вищої освіти, які працюють за фахом, із навантаженням не менше 0,5 ставки, практична підготовка зараховується за наявності підтверджуючих документів (характеристики з місця роботи, копії з трудової книжки).

Оцінювання проходження виробничої педагогічної практики проводиться за наявності звітної документації студента, яка містить:

I. Паспорт закладу:

1. Назва, підпорядкування, адреса, напрями діяльності.
2. Розклад роботи вашої секції/гуртка/ студії тощо
3. Список дітей вашої секції
4. Графік проведення занять (дата, час, тема).

II. Індивідуальний план роботи на період практики (складається на основі тематичного плану)

III. Методичні матеріали:

1. Аналіз відвіданого заняття.
2. Плани-конспекти проведених практикантом занять.
3. Самоаналіз одного з проведеного практикантом занять.
4. Методична розробка етичної бесіди чи іншої форми проведеного виховного заходу (обов'язковим є наявність теми заходу, мети, завдань, визначення місця і часу проведення, контингенту учнів, опис підготовчого етапу, сценарій, заключний етап заходу).

5. Самоаналіз проведеного виховного заходу.

IV. Атестаційний лист з оцінками і коментарями/характеристика.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ МАГІСТРАНТІВ

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень магістранта
А	Виконання на високому рівні всіх вимог програми педагогічної практики відповідно до індивідуального плану; виражене прагнення до формування й удосконалення компетентностей у галузі педагогічної діяльності; уміння правильно планувати й ефективно здійснювати встановлені програмою педагогічної практики види й форми педагогічної діяльності; володіння психолого-педагогічними прийомами під час вирішення навчально-виховних завдань з урахуванням індивідуальних особливостей вихованців; творчого підходу, педагогічного такту й культури; своєчасне та правильне оформлення звітної документації з педагогічної практики.
В	Виконання всіх вимог програми педагогічної практики відповідно до індивідуального плану, постійне прагнення до формування й удосконалення компетентностей у галузі педагогічної діяльності; демонстрація вище середнього рівня сформованості комплексу професійно-педагогічних умінь; ситуативна активність, вияв творчого підходу й самостійності під час виконання завдань із педагогічної практики;
С	Виконання всіх вимог програми педагогічної практики відповідно до індивідуального плану, вияв певного прагнення до формування й удосконалення компетентностей у галузі педагогічної діяльності; демонстрація середнього рівня сформованості комплексу професійно-педагогічних умінь; ситуативна активність і самостійність під час виконання завдань із педагогічної практики; недостатньо повно відображено у звітній документації з педагогічної практики результати її проходження
D	Виконання вимог програми педагогічної практики в неповному обсязі; помилки у застосуванні знань, умінь у галузі педагогічної діяльності у ЗПО; недоречності в плануванні, організації та здійсненні встановлених індивідуальною програмою видів і форм педагогічної діяльності; недостатній рівень ініціативності й самостійності під час виконання завдань; недостатньо повне відображення результатів проходження педагогічної практики у звітній документації.
E	Невиконання вимог програми педагогічної практики в повному обсязі; наявність поверхневих знань, нестійких умінь у галузі педагогічної діяльності у ЗПО; недоречності в плануванні, організації та здійсненні встановлених індивідуальною програмою видів і форм педагогічної діяльності; відсутність належної ініціативності й самостійності під час виконання завдань; несвоєчасне подання й недостатньо повне

	відображення результатів проходження педагогічної практики у звітній документації.
F	Невиконання більше як половини програми практики, не дотримання змісту звіту і форм подання звітної документації
FX	Невиконання вимог до проходження педагогічної практики, невиконання програми практики, не дотримання змісту звіту і форм подання звітної документації.

6.2. Зміст виробничої педагогічної практики в закладах вищої освіти.

Відбір змісту практичної підготовки базується на таких принципах:

- науковості: відбір змісту, форм та методів педагогічної діяльності на основі останніх досягнень педагогічної науки і практики;
- креативності: урахування творчого підходу до здійснення педагогічної діяльності;
- урахування наукових інтересів здобувачів освіти другого (магістерського) рівня: практика передбачає проведення занять з навчальних дисциплін, які відповідають науково-дослідницьким інтересам магістрантів.

Зміст педагогічної практики магістрантів включає: організаційно-методичний, науково-дослідний та виховний компоненти.

I. Організаційно-методичний компонент передбачає:

- ознайомлення з роботою кафедр університету (планами роботи, кафедральною документацією, тематикою науково-методичного семінару, матеріальною базою тощо);
- ознайомлення з навчальними планами ОПІ і робочими програмами навчальних дисциплін, з тематикою курсових та кваліфікаційних робіт;
- вивчення наявної бази і стану забезпечення здобувачів освіти навчально-методичною літературою;
- аналіз обладнання та оформлення навчальних кабінетів, аудиторій тощо;
- участь у засіданнях кафедр, їх окремих секцій, роботі науково-методичних семінарів;
- відвідування лекційних, практичних занять викладачів кафедр інституту/факультету з метою дослідження проблем:
 - активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти;
 - організації самостійної та індивідуальної роботи здобувачів освіти;
 - розвитку творчих здібностей;
 - поєднання колективних, групових та індивідуальних форм організації навчальної діяльності;
 - упровадження інноваційних технологій, нетрадиційних форм і методів навчання тощо;
- ознайомлення із сучасними технологіями навчання у ЗВО.

II. Науково-дослідний компонент включає:

- ознайомлення з напрямками науково-дослідної роботи кафедр;

- організацію і здійснення науково-педагогічного дослідження з метою вивчення наявності та розвиненості у здобувачів освіти педагогічних здібностей (гностичних, конструктивних, організаторських, комунікативних).

III. Виховний компонент передбачає:

- ознайомлення з планами виховної роботи інституту/факультету на навчальний рік, визначення пріоритетних завдань позанавчальної виховної роботи студентів;
- аналіз плану виховної роботи куратора студентської академічної групи;
- стажування в ролі куратора студентської академічної групи;
- організацію і проведення різноманітних форм виховної роботи зі студентами (в групі, на факультеті, в гуртожитку).

За час педагогічної практики магістр має оволодіти такою сукупністю професійно-педагогічних і конкретно-методичних умінь:

- визначати та реалізувати дидактичну, виховну й розвивальну мету навчального заняття;
- планувати й на високому рівні проводити лекції та практичні заняття;
- обґрунтовано обирати й використовувати сучасні засоби навчання, комплекс форм і методів навчання;
- організовувати конструктивне спілкування студентів академічної групи;
- здійснювати педагогічне керівництво колективом студентської академічної групи, планувати позанавчальну виховну роботу, запроваджувати ефективні форми виховної роботи в студентській академічній групі;
- здійснювати аналіз і самоаналіз лекцій та практичних занять, обраних форм позанавчальної виховної роботи.

Практична підготовка здійснюється у *три етапи: підготовчий, основний, завершальний*. Правильна організація кожного етапу забезпечує ефективність роботи практиканта.

Підготовчий етап. Призначення цього етапу практики полягає у створенні сприятливих умов для виконання поставлених завдань і обов'язків магістрантами-практикантами.

Протягом підготовчого етапу практикантам слід ознайомитись із режимом роботи інституту/факультету і академічної групи, здійснити аналіз плану позанавчальної виховної роботи закладу освіти, інституту/факультету, куратора. Доцільно організувати спілкування з викладачами і куратором студентської академічної групи з метою виявлення специфіки індивідуального розвитку студентів, рівня їхньої вихованості, інтелектуальних можливостей, особливостей комунікації в групі тощо. Для встановлення позитивного мікроклімату у спілкуванні зі студентами бажано організувати в позанавчальний час годину спілкування, розважальну гру, екскурсію, інший захід (на вибір) тощо.

У цей час необхідно ознайомитися зі специфікою навчально-методичної роботи кафедр і інституту/факультету закладу вищої освіти; здійснити аналіз навчальних планів і робочих програм навчальних дисциплін, навчально-методичної бази кафедр та бібліотек. З метою ознайомлення на практиці зі структурою і методикою проведення навчальних аудиторних занять слід відвідати і здійснити аналіз не менше 6 лекційних і 4 практичних занять. Записи

щодо відвідування лекційних і практичних занять необхідно записувати в педагогічному щоденнику.

Опрацювання рекомендованої літератури, вивчення вікових та індивідуальних особливостей студентської молоді, аналіз проведеної роботи дозволить визначити основні напрями подальшої роботи і скласти індивідуальний план магістранта-практиканта, який має бути завіреним методистом кафедри педагогіки.

Основний етап практичної підготовки спрямований на виконання основних завдань індивідуального плану.

Протягом цього періоду магістранти виконують такі види роботи:

- розробляють плани-конспекти лекційних і практичних занять, за якими (після затвердження конспекту методистом) самостійно проводять ці види занять;
- здійснюють самоаналіз проведених занять, узагальнені висновки фіксують у щоденнику;
- відвідують навчальні заняття інших практикантів, беруть участь у їх обговоренні;
- згідно з індивідуальним планом практиканти здійснюють діагностику рівня розвитку професійно-педагогічних здібностей студентів за конкретними методиками, відповідно до одержаних результатів обирають форми подальшої виховної роботи зі студентами академічної групи;
- беруть участь у засіданнях кафедри, навчально-виховних заходах, що на час практики відбуваються в закладі освіти;
- беруть участь у методичній роботі кафедри, готують виступ або папку методичних матеріалів (за погодженням з методистом);
- відвідують консультації методистів;
- активно опрацьовують наукові джерела з теми магістерської роботи, вивчають педагогічний стан досліджуваної проблеми, планують і проводять експеримент; займаються самоосвітою з питань педагогіки і психології вищої школи.

Організація позанавчальної виховної роботи в цей період передбачає врахування специфічних особливостей вікового розвитку студентів. Тому під час здійснення виховної роботи практикантам необхідно приділити увагу таким аспектам:

- здійснення допомоги студентам у визначенні сенсу життя в умовах соціально-економічних змін;
- забезпечення розвитку здатності студентів до рефлексії (здатності й уміння бачити себе, свої дії, розуміти себе);
- оптимізація соціальної та дидактичної адаптації студентів до умов життя і навчання в закладі вищої освіти;
- стимулювання інтересу студентів до навчальної та наукової діяльності;
- формування розуміння необхідності подальшого самовдосконалення студентів.

У процесі підготовки обраної форми позанавчальної діяльності слід порадитися з методистом кафедри педагогіки, узгодити з ним план, основні етапи підготовки і проведення обраної форми. Розробка обраної форми виховної

роботи має бути затвердженою методистом до дня її проведення. Проведення обраної форми є заліковим заняттям, на яке слід запросити методиста та інших практикантів, для здійснення спостереження й аналізу його ходу та результатів.

Протягом *завершального етапу* практичної підготовки магістрант продовжує здійснювати функції викладача і куратора. Доцільно в цей період організувати справи, емоційне наповнення яких викликало би задоволення студентів від співпраці з молодим викладачем і залишило би найкращі спогади і відчуття від спільної співпраці, що безумовно сприятиме подальшому розвитку професійних здібностей і студентів, і практикантів-магістрантів. У цей час практиканти оформлюють звітну документацію і подають її для перевірки методистам.

Щотижневою **формою контролю** є ознайомлення методиста практики з усіма опрацьованими матеріалами, кінцева форма – залік. Важливою формою підсумкового контролю здобувачів вищої освіти за проходженням виробничої педагогічної практики в ЗВО є звітна конференція, що проводиться по закінченню практики. Після закінчення терміну практики здобувачі освіти протягом 10 днів подають методисту з фаху звітну документацію: педагогічний щоденник, звіт, характеристику, плани-конспекти занять, виховних заходів та характеристику з місця проходження практики.

Після перевірки звітної документації керівником практики і її позитивної оцінки, звіт публічно захищається здобувачем вищої освіти на підсумковій конференції.

Місце, час і форма проведення звіту з практики визначається кафедрою педагогіки і доводиться до відома здобувачів вищої освіти та завідувача навчальною та виробничою практикою Університету.

Підсумкова оцінка з практичної підготовки визначається керівником практики і вноситься ним у щоденник студента-практиканта, індивідуальний навчальний план студента/залікову книжку та екзаменаційно-залікову відомість.

Звіти з виробничих практик подаються керівниками практик завідувачу навчальної та виробничої практики університету і зберігаються в архіві Університету. Документація збирається керівником/методистом практики та зберігається на кафедрі, що забезпечує організацію і проведення практичної підготовки протягом 1 року.

Звітну документацію магістранта-практиканта складають:

- *педагогічний щоденник*, у якому відображено зміст і форми роботи магістранта: індивідуальний план педагогічної практики, підписаний магістрантом і методистом; аналізи-звіти з кожного виду діяльності (організаційно-методичної, науково-дослідної, виховної);

- *плани-конспекти практичних та лекційних занять*;

- *самоаналіз* проведеного навчального заняття;

- *розробка використаної форми позанавчальної виховної роботи* та її самоаналіз;

- *загальний звіт* про хід та результати педагогічної практики;

- *атестаційний лист* із виставленими оцінками і підписами відповідальних за організацію і проведення практики.

У педагогічному щоденнику відображено виконання практикантом основних розділів плану індивідуальної роботи, практичних завдань кожного змістового блоку практики. Записи мають відзначатися аналітичністю, критичністю, бути логічними, завершуватися формулюванням висновків. Їх слід здійснювати систематично, користуючись запропонованою схемою:

Дата	Провідні завдання	Педагогічні спостереження, аналіз та висновки	Примітки

Провідні завдання для здійснення педагогічних спостережень і відображення їх виконання у педагогічному щоденнику скомпоновані відповідно до організаційних етапів практики і наведені нижче:

Організаційні етапи	Провідні завдання
Підготовчий етап	<ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення з режимом роботи факультету і академічної групи; - аналіз плану позанавчальної виховної роботи закладу освіти, інституту/факультету, куратора; - вивчення рівня вихованості і загального розвитку студентів академічної групи; - вибір пріоритетних форм позанавчальної виховної роботи зі студентами відповідно до вікових та індивідуальних особливостей їхнього розвитку; - вивчення навчальних планів і робочих програм з фахових дисциплін, стану забезпечення студентів навчальною літературою; - аналіз обладнання та оформлення навчальних кабінетів, забезпечення їх необхідним дидактичними і технічними засобами; - аналіз навчальних занять викладачів закладу вищої освіти з метою ознайомлення із сучасними технологіями навчання; - ознайомлення з напрямками науково-дослідної роботи закладу освіти
Основний етап	<ul style="list-style-type: none"> - розробка планів-конспектів лекційних і практичних занять та їх проведення; - самоаналіз проведених занять; - відвідання та аналіз навчальних занять інших практикантів; - діагностика рівня розвитку професійно-педагогічних здібностей студентів; - обґрунтування вибору форм подальшої виховної роботи зі студентами академічної групи; - складання розробки обраної форми виховної роботи зі студентами академічної групи;

	<ul style="list-style-type: none"> - організація і проведення залікової справи, заходи тощо зі студентами академічної групи (факультету); - участь у засіданнях кафедри, навчально-виховних заходах, що на час практики відбуваються в закладі освіти; - участь у методичній роботі кафедри; - опрацювання наукових джерел з теми магістерської роботи, вивчення педагогічного стану досліджуваної проблеми, організація і проведення експерименту; - здійснення допомоги студентам у визначенні сенсу життя в умовах соціально-економічних змін; - забезпечення розвитку здатності студентів до рефлексії (здатності й уміння бачити себе, свої дії, розуміти себе); - оптимізація соціальної та дидактичної адаптації студентів до умов життя і навчання в закладі вищої освіти; - стимулювання інтересу студентів до навчальної та наукової діяльності; - формування розуміння необхідності подальшого самовдосконалення студентів
Заключний етап	<ul style="list-style-type: none"> - аналіз виконання завдань педагогічної практики; - аналіз отриманих результатів; - визначення ролі педагогічної практики у процесі формування ключових педагогічних компетенцій

Загальний звіт про хід та результати педагогічної практики складається на основі аналізу виконання практикантом індивідуального плану роботи, його відповідності провідним завданням, змісту та організаційним вимогам практики. У висновках доцільно визначити роль педагогічної практики у процесі формування ключових педагогічних компетенцій магістрантів, указати недоліки її організації.

Критерії оцінювання роботи студентів

Оцінка результатів практичної підготовки передбачає врахування рівня сформованості системи професійно-педагогічних умінь; ставлення практиканта до своїх обов'язків (ступінь відповідальності, самостійності, організованості); якості проведених навчальних занять та обраних форм позанавчальної виховної роботи; уміння організувати і здійснити науково-педагогічне дослідження та врахувати отримані результати в подальшій педагогічній діяльності; рівня аналізу та самоаналізу особистої педагогічної діяльності.

Оцінка за проведення навчальних занять виставляється з урахуванням таких показників:

- орієнтація магістранта у змісті та структурі навчального матеріалу;
- комплексне використання методів і засобів навчання;
- рівень науковості занять, розроблених і проведених практикантом;
- доступність та емоційність викладу навчального матеріалу;
- характер спілкування практиканта зі студентською аудиторією;
- уміння створювати й підтримувати емоційний комфорт на занятті;
- здатність приймати адекватні педагогічній ситуації рішення;

- раціональність організації пізнавальної діяльності студентів;
- застосування доцільних способів активізації пізнавальної діяльності студентів;
- критичність і повнота аналізу занять, проведених особисто або іншими практикантами.

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень магістранта
А	Виконання на високому рівні всіх вимог програми педагогічної практики відповідно до індивідуального плану; виражене прагнення до формування й удосконалення компетентностей у галузі педагогічної діяльності; уміння правильно планувати й ефективно здійснювати встановлені програмою педагогічної практики види й форми педагогічної діяльності; володіння психолого-педагогічними прийомами під час вирішення навчально-виховних завдань з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти; творчого підходу, педагогічного такту й культури; своєчасне та правильне оформлення звітної документації з педагогічної практики.
В	Виконання всіх вимог програми педагогічної практики відповідно до індивідуального плану, постійне прагнення до формування й удосконалення компетентностей у галузі педагогічної діяльності; демонстрація вище середнього рівня сформованості комплексу професійно-педагогічних умінь; ситуативна активність, вияв творчого підходу й самостійності під час виконання завдань із педагогічної практики
С	Виконання всіх вимог програми педагогічної практики відповідно до індивідуального плану, вияв певного прагнення до формування й удосконалення компетентностей у галузі педагогічної діяльності; демонстрація середнього рівня сформованості комплексу професійно-педагогічних умінь; ситуативна активність і самостійність під час виконання завдань із педагогічної практики; недостатньо повно відображено у звітній документації з педагогічної практики результати її проходження
D	Виконання вимог програми педагогічної практики в неповному обсязі; помилки в застосуванні знань, умінь у галузі педагогічної діяльності у ЗВО; недоречності в плануванні, організації та здійсненні встановлених індивідуальною програмою видів і форм педагогічної діяльності; недостатній рівень ініціативності й самостійності під час виконання завдань; недостатньо повне відображення результатів проходження педагогічної практики у звітній документації
Е	Невиконання вимог програми педагогічної практики в повному обсязі; наявність поверхневих знань, нестійких умінь у галузі

	педагогічної діяльності у ЗВО; недоречності в плануванні, організації та здійсненні встановлених індивідуальною програмою видів і форм педагогічної діяльності; відсутність належної ініціативності й самостійності під час виконання завдань; несвоєчасне подання й недостатньо повне відображення результатів проходження педагогічної практики у звітній документації
F	Невиконання більше як половини програми практики, не дотримання змісту звіту і форм подання звітної документації
FX	Невиконання вимог до проходження педагогічної практики, невиконання програми практики, не дотримання змісту звіту і форм подання звітної документації